

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaper
Kandidatuppsats 15 hp | Statsvetenskap C | vårterminen 2010
Utveckling och internationellt samarbete | Statsvetenskap med IR

Turkiet och EU

- En studie i turkiska medborgares förhållnings-
sätt till det europeiska integrationsprojektet

Av: Petter Åström

Abstract

Turkey and the EU- a study of Turkish citizens attitudes to European Union

Author: Petter Åström

Euro barometer surveys show quite an astonishing change in Turkish opinion towards European Union. In 2004, 73 % of the population considered EU as a good thing. In 2008, only 49 % were of the same opinion¹. At the same time, skepticism towards European integration is explained differently in earlier research. Some scholars claim that partisanship may explain attitudes of citizens better than “cost and benefit” approaches². The first aim of this study is to distinguish whether young Turkish citizens show a similar level of skepticism to the EU compared to the rest of the population. The second aim is to show how earlier research-identified factors can explain the EU attitudes of younger Turkish citizens.

To map this out, a questionnaire based on Euro barometer survey questions has been used. The Turkish “youths” have been selected based on three conditions: age, profession and gender. To identify these individuals, the author has used what is sometimes referred to as the “snowball” technique. This basically means that the first identified individuals further contact people who fit the sample criterion³. The result indicates that level of education; partisanship and strong nationalism all have an impact on EU membership attitudes. The result also showed that people who visited worship and other religious meetings on a regular basis, had a tendency to be more skeptical to a Turkish EU membership.

Keywords: Turkey, euroskepticism, EU attitudes, eurobarometer

---

¹

http://www.despiteborders.com/clanky/data/upimages/petkova_turkey_eu_public_opinion.pdf

² McLaren 2002

³ Denscombe 2000

”Tiden då besluten om fortsatt europeisk integration uteslutande avgjordes av politiska eliter i slutna sammanträdesrum är definitivt över. Europas integrationsförespråkare kan inte längre räkna med medborgarnas tysta samtycke eller passiva ointresse.”⁴

---

⁴ Hooghe 2007: 5 Svensk översättning Ekman 2009: 137

Förkortningar

EU- Europeiska Unionen

EB- Eurobarometerundersökning

AKP- Justice and Development Party

CHP- Republican People's Party

MHP- Nationalist Movement Party

BDP- Peace and Democracy Party

DSP- Democratic Left Party

ÖDP- Freedom and Solidarity Party

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	7
1.1	Bakgrund.....	7
1.2	Problemställning.....	8
1.3	Definition.....	9
1.4	Euroskepticism – så har fenomenet studerats.....	10
1.5	Forskningsområde och hypoteser.....	12
1.6	Syfte.....	12
1.7	Frågeställningar.....	12
1.8	Tidigare forskning.....	13
1.9	Avgränsningar.....	14
2	Teoretiskt ramverk.....	15
2.1	Nationell identitet.....	15
2.2	Utbildning.....	16
2.3	Partipreferens.....	18
3	Metod.....	19
3.1	Att mäta euroskepticism på individnivå.....	20
3.2	Operationalisering.....	20
3.3	Urval.....	21
3.4	Bortfallsanalys.....	24
3.5	Urvalsram.....	24
4	Resultat.....	26
4.1	Bakgrundsfaktorerers påverkan.....	33
5	Diskussion.....	37
6	Slutsatser.....	41
7	Referenser.....	42

8	Bilagor	45
---	---------------	----

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Få ämnen har varit så livligt diskuterade inom EU som Turkiets eventuella medlemskap inom unionen. Turkiet med sin muslimska majoritetsbefolkning väcker inte bara starka känslor hos beslutsfattare inom unionen utan likväl hos EU-medborgare själva. I Sverige ställer sig i dagsläget samtliga riksdagspartier bakom ett Turkiskt EU-medlemskap, då landet uppfyllt villkoren för medlemskap⁵. Detta speglar dock inte särskilt bra de svenska medborgarnas attityder i frågan. En SOM undersökning från hösten 2006 visar att endast 10 procent av de tillfrågade anser att det är ett bra förslag att Turkiet bör ingå i EU i framtiden. Nära femtio procent menar dessutom att förslaget är dåligt. Det ska dock noteras att Sverige är ett av EU:s medlemsländer som är mest positiv till ett Turkiskt medlemskap. Sören Holmberg och Hedvig Lindahl, statsvetare vid Göteborgs universitet menar att attityderna till ett Turkiskt medlemskap har i de flesta medlemsländerna utvecklats i en negativ riktning däribland Sverige⁶.

Detta styrks ytterligare i en Eurobarometer rapport från hösten 2008. I blocket för de 27 medlemsländerna är bara 31 procent för ett Turkiskt medlemskap och 55 procent är emot medlemskapet. Här ska även noteras att detta gör Turkiet till det kandidatland med lägst stöd, även när de potentiella kandidatländerna räknas in. (Albanien, Bosnien och Hercegovina, Montenegro, Serbien och Kosovo, därutöver räknades också Norge med i eurobarometerens rapport)⁷⁸

Sedan bildandet av den Turkiska republiken 1923 har nästan samtliga Turkiska regeringar haft en pro-europeisk strävan. Att bli accepterad som en europeisk stat har ansetts som ett

---

⁵ <http://www.riksdagen.se/webbnav/?nid=410&dokid=GX02Sf254>

⁶ http://www.som.gu.se/bocker/det_nya_sverige/427-436.pdf

⁷ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb69/eb69_annexes.pdf

⁸ http://ec.europa.eu/enlargement/countries/index_sv.htm

mycket viktigt mål i moderniseringen av republiken⁹. Det första steget mot ett medlemskap togs redan 1959, då landet ansökte om associerat medlemskap i dåvarande EG. 1964 slöts ett associeringsavtal med syftet att skapa en tullunion mellan EG och Turkiet. Faktum är att Turkiet var en av de första länderna att skapa ett associeringsavtal med EG¹⁰. 1987 ansökte landet om fullvärdigt medlemskap i EG. Kommissionen avlog dock detta med hänvisning till framförallt Cyprenfrågan och bristande respekt för de mänskliga rättigheterna. Man menade därutöver att Turkiet skulle få stora sociala och politiska problem om de anslöt sig till EG. Nio år senare (1996) beslutades dock att upprätta en gemensam tullunion med Turkiet och därefter gavs landet 1999 i Helsingfors, status som fullvärdigt kandidatland¹¹.

1.2 Problemställning

EU:s officiella medlemskapsförhandlingar med Turkiet startade 3 oktober 2005¹². En tydlig majoritet av den Turkiska befolkningen ställde sig också vid samma tillfälle positiv till ett medlemskap. Kraven för medlemskap är dock minst sagt omfattande. I juni 2006 lades ett ramverk med 35 kapitel fram av Europakommissionen¹³. Reformarbetet i Turkiet möter därutöver också ofta på ett starkt inrikespolitiskt motstånd av traditionellt inflytelserika grupper. Från eurobarometerrapporter kan man också se att något relativt häpnadsväckande har skett i den turkiska opinionen. År 2004 såg 73 procent av medborgarna EU som något positivt. År 2008 hade denna siffra sjunkit till 49 procent. Vid mättillfället 2004 ansåg 9 procent att EU var något negativt. Under 2008 hade denna siffra stigit till 21 procent¹⁴. Det har alltså skett en drastisk förändring där allt fler tycks bli kritiska eller i vissa fall helt negativt inställda till ett medlemskap. Hur visar sig egentligen denna ”euroskepticism” i Turkiet? Är medborgarna så pass EU-fientligt inställda att man helt kan tänka sig att avfärda ett medlemskap? Eller är man

---

⁹ Eylemer & İlkay: 2007

¹⁰ Ibid

¹¹ <http://www.eu-upplysningen.se/Medlemskap-och-historik/Om-medlemslanderna/Att-bli-medlem-i-EU/Kandidatlandet-Turkiet/>

¹² <http://www.eu-upplysningen.se/Medlemskap-och-historik/Om-medlemslanderna/Att-bli-medlem-i-EU/Kandidatlandet-Turkiet/>

¹³ http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/turkey/st20002_05_tr_framedoc_en.pdf

¹⁴ http://www.despiteborders.com/clanky/data/upimages/petkova_turkey_eu_public_opinion.pdf

skeptisk till graden: kritisk men fortsatt intresserad? Skiljer sig motståndet drastiskt mellan olika medborgargrupper? I tidigare forskning har man t.ex. visat att högutbildade tenderar att vara mer positiv till det pågående Europaprojektet än lågutbildade¹⁵. Går liknande mönster också att se i Turkiet?

Turkiet har Europas yngsta befolkning¹⁶. Detta gör de yngre medborgarna till en intressant spelare i ett potentiellt val. Hur ställer sig egentligen denna grupp jämfört med den totala populationen? Yngre medborgare brukar ju ofta nämnas som en av de stora vinnarna i ett: ”Europa utan gränser”¹⁷. Samtidigt ska man säga att de allt mer kritiska rösterna i opinionen förstås inte obemärkt passerat den högsta politiska nivån. Den nuvarande pro EU premiärministern Recep Tayyip Erdoğan har lovat en omröstning vid ett eventuellt jakande svar från EU. Frågan är dock hur medborgarna själva skulle kunna tänkas rösta i ett sådant val när nu opinionsvindarna tycks blåsa i alltmer negativ riktning¹⁸.

1.3 Definition

I studiet av EU-opinionen i Europa nämns allt oftare begreppet “euroskepticism”. Begreppet sägs härstamma från journalistiken och tycks vara en form av misstänksamhet mot EU och dåtida EG¹⁹. Under integrationsprojektet gång har dock begreppet allt mer kommit att integreras i forskningssammanhang. ”Att tala om *euroskepticism* har dock blivit en slags konvention, och vi skulle i detta sammanhang inte vinna någonting på att konstruera en ny etikett för EU-kritiska medborgare”²⁰. Vad betyder begreppet kan man undra och hur definieras det i tidigare forskning? Ett tydligt avstamp som görs i den tidigare forskningslitteraturen är att efter Maastrichtavtalet har euroskepticism allt mer kommit att handla om *försvar av kulturella och nationella politiska intressen*. I sin vidaste mening tycks begreppet handla om ett *ifrågasättande av den europeiska integrationen*. Denna form av missnöje kan uttryckligen visa sig på olika sätt. Man brukar därför skilja på *prestationsrelaterad euroskepticism* och *principiellt mot-*

---

¹⁵ Ekman 2009

¹⁶ <http://www.egemenbagis.com/index.cfm?action=index&page=newsdetails&news=432>

¹⁷ <http://www.jhubc.it/ecpr-riga/virtualpaperroom/029.pdf> : (sida 6)

¹⁸ <http://www.hurriyet.com.tr/english/domestic/10447760.asp> 2010-02-09

¹⁹ Ekman 2009

²⁰ Ekman 2009: 142

stånd mot europeisk integration. Det prestationsrelaterade missnöjet kan vidare delas in i två subgrupper. Dels finns detta missnöje (skepticism) hos individer/partier som anser att EU bör fungera som ett forum för enbart ett mellanstatligt samarbete och dels hos medborgare/partier som menar att EU bör fungera som en federation, en sorts supernationell enhet²¹. Det principiella motståndet visar sig istället hos individer/partier som tar avstånd till alla former av överstatlighet: ”Ett sådant motstånd skulle man kunna förvänta sig finna hos nationellt sinnade medborgare som motsätter sig all form av överstatlighet och som ryser inför tanken på *ett enat Europa*”²².

1.4 Euroskepticism – så har fenomenet studerats

Euroskepticism är ett relativt omtvistat fenomen. I sin vidaste mening handlar det som ovan nämnt om ett ifrågasättande av den europeiska integrationen med Bryssel och Strasbourg som geografisk måltavla. Utgår man från denna ytliga definition så missar man dock *nyanserna* i det medborgerliga missnöjet²³. Att vara kritisk mot en viss typ av samarbete inom EU, under en bestämd tidpunkt är inte samma sak som att helt vilja avfärda all typ av Europeisk integration. I ovan nämnda definition hamnar därför all typ av missnöje under ett och samma tak. Detta gör exempelvis att europafederalister som är kritiska mot den dagsaktuella formen av EU hamnar tillsammans med individer/partier som fullständigt avskyr tanken på ett överstatligt EU. Från en vedertagen modell i sammanhanget skiljer man därför på *mjuk* och *hård* EU-skepticism²⁴. För att följa exemplet ovan hamnar federalister i gruppen mjuka skeptiker medan EU-fientliga tillfördelas epitetet hårda skeptiker. Denna distinktion är dock långt ifrån problemfri där exempelvis tidsperspektivet ställer till problem. Vissa partier tillämpar ofta röstfiskning och under tidens gång rör de sig mellan de bägge kategorierna. Att hävda att ett parti talar med en enskild röst är också av vidare tveksamhet. Det är alltså därför inte ovanligt att modellen får kritik på grund av att kategorierna inte är ömsesidigt uteslutande²⁵.

---

²¹ Ekman 2009: 147

²² Ekman 2009: 146

²³ Ekman 2009

²⁴ jfr Szczerbiak & Taggart 2000: 6-7

²⁵ Ekman 2009

Hur har man då fortsatt att angripa fenomenet? I den tidigare forskningen har man framförallt rört sig på *tre olika nivåer* när man studerat fenomenet. Man tittar på strukturell, medborgar eller partibaserad euroskepticism. I de *strukturella* analyserna utgår man från de strukturella (kontextuella) förutsättningarna på den nationella nivån²⁶. Av intresse är ”makrofaktorer” som kan tros vara förklaringsfaktorer till medborgares attityder/förhållningssätt. Fokus sätts ofta på materiella förväntningar: ekonomiska fördelar/nackdelar med medlemskapet är ett exempel. I t.ex. Norge, Schweiz och Island sågs EU medlemskap som en statsmässigt sämre affär än att stå utanför unionen. Strukturella förklaringar kan därutöver vara baserade i bland annat geografisk placering, kulturell bakgrund, politisk historia och eller ekonomisk utveckling som ovan nämndes²⁷.

I den andra typen (nivån) i tidigare studier har fokus satts på *partibaserad* euroskepticism. En vanligt förekommande diskussion i dessa undersökningar har varit huruvida partiets euroskepticism styrs av ideologiska övervägande eller av rent strategiska intressen i form av röstfiskande. I denna litteratur har man ofta granskat partiprogram och dylikt för att studera fenomenet. Den tredje och sista formen av ”euroskepticismstudier” ägnas åt faktorer på *individnivå* (medborgarnivå). I dessa studier undersöker man: ”faktorer på individnivå som påverkar medborgarnas förhållningssätt till det europeiska integrationsprojektet”²⁸. En utgångspunkt i många av dessa individbaserade studier har varit de återkommande Eurobarometer (EB) rapporterna, som två gånger per år utförs på uppdrag av Europakommissionen, med start 1974. Turkiet och övriga kandidatländer samt potentiella kandidatländer har också på senare år kommit att inkluderas. Ett av huvudsyftena med dessa opinionsundersökningar är att få och ge en bild av attityderna till EU och dess institutioner²⁹.

Utöver dessa tre analysnivåer ska också nämnas att under senare år har också viss forskning kombinerat de olika analysmodellerna. En vanlig infallsvinkel har varit att kombinera individnivån med den partibaserade nivån. Man har bland annat diskuterat om det är medborgarnas EU attityder som påverkar partiernas ställningstaganden eller om det är tvärtom³⁰. Sam-

---

²⁶ jfr Eichenberg & Dalton 1993; Anderson & Reichert 1996; Anderson & Kaltenhalter 1996

²⁷ Ekman 2009

²⁸ Ekman 2009: 138

²⁹ Ekman 2009

³⁰ Hooghe 2007, 2003

manfattningsvis finns det ett stort antal undersökningar gällande förhållningssätten till den europeiska integrationen.

1.5 Forskningsområde och hypoteser

Denna undersökning är inriktad på turkiska EU-attityder. Eurobarometerrapporter som tidigare studerat den turkiska opinionen ger värdefull statistik att relatera till. Utgångspunkten i studien är liknande som vid tidigare individbaserade euroskeptiska undersökningar. Av intresse är framförallt de *olika faktorer som tycks påverka de turkiska medborgarnas förhållnings-sätt/attityder till det europeiska integrationsprojektet*. Några generella lärdomar som dragits från tidigare individbaserade undersökningar är bland annat att euroskepticism tenderar att hänga samman med faktorer som *utbildning, yrke och inkomst*³¹.

1.6 Syfte

Eurobarometerrapporter indikerar att den turkiska opinionen blivit allt mer skeptisk till ett EU-medlemskap. Det första syftet med denna studie är att se om detta mönster också gör sig gällande i ett urval av de yngre medborgarna. Tidigare forskning menar att *euroskepticism* hänger samman med faktorer som utbildning, inkomst, yrke, partipreferens och identitet³². Det andra syftet med uppsatsen är att se i vilken grad dessa faktorer tycks förklara unga turkiska medborgares EU attityder.

1.7 Frågeställningar

I vilken grad överensstämmer unga turkiska medborgares EU-attityder med den totala populationen?

I vilken grad kan turkisk euroskepticism bland unga medborgare förklaras av faktorer som utbildning, identitet och partipreferens?

---

³¹ Gabel & Palmer 1995; Andersson & Reichert 1996

³² Ibid

1.8 Tidigare forskning

Euroskepticism har studerats i en rad olika forskningspublikationer. För indelning nedan har skribenten tagit hjälp av Joakim Ekmans artikel ”*Euroskepticism bland partier och medborgare: Tidigare forskning, förklaringar och förslag på analysmodeller*”. Ekmans artikel ger en omfattande översikt av tidigare forskning. I analyser av partibaserade euroskepticism finner vi bland annat verk som: ”*Euroskepticism and Conservative Electoral Support*” 1998 av Evans, ”*A Touchstone of Dissent: Euroskepticism in Contemporary Western European Party Systems*” av Taggart och ”*Preferring Europe: Ideology and National Preferences on European Integration*” av Aspinwall. I analyser där blickfånget istället är kontextuella faktorer finner vi bland annat verk som: *Economic Benefits and Support for Membership in the EU: A Cross-National Analysis* av Anderson & Reichert och *Europeans and the European Community: The Dynamics of Public Support for European Integration*” av Eichenberg & Dalton.

På individnivå finner vi verk som: ”*The Dynamics of Public Opinion Toward European Integration* av Anderson & Kaltenhaler, ”*Understanding Variation in Public Support for European Integration* av Gabel & Palmer, *Undivided Loyalties: Is National Identity an Obstacle to European Integration?* Av Carey och *Public Support for the European Union: Cost/Benefit Analysis or Perceived Cultural Threat?* av McLaren.

Medborgares EU-attityder i Turkiet har också studerats i den tidigare forskningen. Här finner vi bland annat artiklar som: *Pro-Eu and Euroskeptic Circles in Turkey* av Sedef Eylemer & Ilkay Tas och *Indicators of EuroSupportiveness and Euroskepticism in the Turkish Public* av Yilmaz. I Yilmaz artikel finner vi en omfattande kartläggning av den Turkiska EU-opinionen från år 2002. Författaren hävdar i likhet med mycket av den tidigare forskningen att fler kritiska röster finns hos lågutbildade, låginkomsttagare, vänstersympatisörer och nationalist (Yilmaz). Det ska dock påpekas att studien är gjord i ett läge då skepticismen inte var lika utbredd som i dagens Turkiet, som siffrorna i de senaste eurobarometerrapporterna säger oss³³. Det är vidare mycket tveksamt om nationalist och vänstergrupperingar fått fler sympatisörer och därför bidragit till en ökad skepticism eller om skepticismen helt enkelt fått en mer allmän acceptans hos medborgarna.

---

³³ http://www.despiteborders.com/clanky/data/upimages/petkova_turkey_eu_public_opinion.pdf

1.9 Avgränsningar

Denna undersökning avgränsas till studier av den turkiska EU-opinionen. Det är alltså en aspekt av relationerna mellan EU och Turkiet som studeras. Undersökningen sker på individnivå och fokusgruppen är yngre medborgare (15-39 år). Studien kommer inte att beröra andra aspekter av relationerna mellan Turkiet och EU. Detta innebär t.ex. att huruvida den externa opinionen ställer sig i frågan inte kommer att granskas. Men också andra faktorer som EU: s formella krav på Turkiet kommer inte heller att granskas. Huruvida Turkiet bör accepteras som en fullvärdig medlem faller också utanför uppsatsens ramar.

2 Teoretiskt ramverk

När man i tidigare forskning studerat de medborgerliga förhållningssätten till det europeiska integrationsprojektet ges relativt olika förklaringar till dessa. Matthew Gabel, en framstående forskare inom området, hävdar i en av sina artiklar att teorierna saknar tillräckligt med empiriskt stöd³⁴. Det ska dock nämnas att sedan 1970-talet har det tillkommit en växande litteratur i studiet av EU-opinionen³⁵. Ronald Ingleharts teori (den tysta revolutionen) om den post-materialistiska människan lyfts ofta fram i sammanhanget som en inflytelserik teori. Denna sociologiska teori kom dock under 1990-talet att utkonkurreras av mer ekonomiska kostnadsnyttoanalyser³⁶. Under senare år har också andra teorier lagts fram där exempelvis nationell identitet och partipreferens inkluderas i analyserna av de medborgerliga förhållningssätten³⁷. Nedan kommer tre teorier att presenteras där tre faktorer sägs vara av särskild vikt. Dessa är *nationell identitet*, *utbildning* och *partipreferens*. De teorier som nedan kommer att presenteras innehåller samtliga möjliga förklaringar och faktorer som påverkar de medborgerliga förhållningssätten. Teorierna kommer sedan i diskussionsavsnittet att användas för att tolka det empiriska resultatet.

2.1 Nationell identitet

Sean Carey är en av forskarna som argumenterar för att den tidigare forskningen ofta negligerat vikten av nationell identitet. Carey menar att starka känslor för en nationell identitet inverkar i hög grad till hur individer förhåller sig till EU. Carey nämner i detta sammanhang att forskning om den europeiska opinionen visar att få EU-medborgare identifierar sig med en europeisk identitet. Medborgarna känner snarare betydligt högre samvaro med det nationella.

---

³⁴ Gabel 1998

³⁵ Ekman 2009

³⁶ Carey 2002

³⁷ Ibid

En stark identifikation med det ”egna landet” menar han ökar därför skepticismen mot EU, då detta ses som ett hot mot den nationella suveräniteten³⁸.

Carey definierar nationell identitet enligt följande:

“national identity relates to an individual’s intensity of positive attachments to his/her nation”³⁹

Han menar vidare att ju starkare individen känner för nationalstaten desto mindre sannolikhet att denne ger sitt medgivande till projekt som riskerar att minska nationens inflytande över framförallt ekonomiska och politiska beslut⁴⁰.

2.2 Utbildning

Inglehart menar att det skett en förändringsprocess i många länder. Allt fler individer växer upp i samhällen utan större hot om t.ex. krig och fattigdom. I dessa samhällen utvecklas också så kallade post-materialistiska värderingar. I nedanstående modell ser vi att värderingarna hos den ”post-materialistiska” individen handlar mer om *gemenskap*, *jaguppskattning* och *självförverkligande*. I och med *bättre utbildningsstandard*, *högre geografisk rörlighet*, *ekonomisk och teknologisk utveckling* samt *massmedias ökade betydelse* ökar också medborgarkompetensen, däribland den politiska kompetensen⁴¹.

---

³⁸ Carey 2002

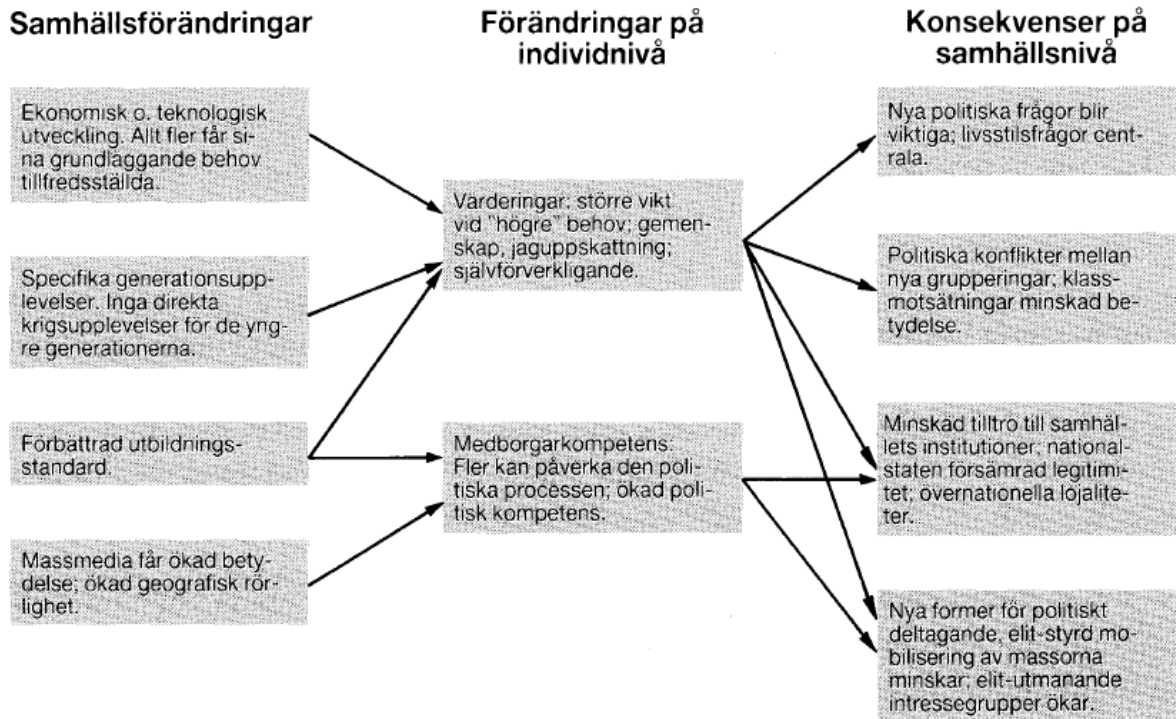
³⁹ Carey 2002: 391

⁴⁰ Carey 2002

⁴¹ <http://www.sveiby.com/articles/Kunskapsledning/Kun01a.PDF>

Den tysta revolutionen

Detta är en schematisk bild av forskaren Ronald Ingleharts teori om "Den tysta revolutionen". De fyra stora trenderna till vänster i diagrammet påverkar människornas attityder och värderingar och resulterar i samhällsförändringarna längst till höger. (Källa: Bakom dubbla läs av Thorleif Petterson.)

källa se fotnot⁴²

De *kognitiva förmågorna* sägs här vara av avgörande betydelse, då det europeiska integrationsprojektet är av stundtals svårbegriplig (avancerad) karaktär. Individer som exempelvis innehar en högre utbildning eller ett mer avancerat yrke tenderar därför att vara mer positiv till projektet. Här ska också nämnas att faktorer som hög nyhetstillgång och ett omfattande politiskt intresse också tycks vara sammankopplat med en mer positiv inställning till EU⁴³.

Vid sidan av Inglehart finns också forskning i denna linje som är mer fokuserad på att individer gör rationella kostnadsnyttoanalyser då de utvärderar nyttan av ett medlemskap. Gabel menar att genom den liberaliserade handeln inom EU ökar de "materiella vinsterna". Medborgare som direkt drar nytta av detta tenderar också att vara mer positiv till EU. Individer som bor nära EU-gränser, är högutbildade och/eller välbetalda tenderar därför att vara mer positiv

⁴² <http://www.sveiby.com/articles/Kunskapsledning/Kun01a.PDF>

⁴³ McLaren 2002

till medlemskap. Förlorarna i sammanhanget är istället bland annat pensionärer, lågutbildade och låginkomsttagare⁴⁴.

2.3 Partipreferens

Vid sidan av nationell identitet och utbildning nämns också partipreferens som en betydelsefull faktor. Här handlar det istället om att individer formar dess attityder till EU i likhet med hur ”deras parti” ställer sig i frågan. Om det nationella partiet, alternativt regionala/lokala har en pro-europeisk strävan dvs. de är för ett medlemskap i unionen, tenderar också de ”egna väljarna” att följa partiets linje. Denna typ av vägledning visar sig dock till olika grad hos olika väljargrupper. Vänsterpartier och radikala grupper däribland nationalistiska partier tenderar att ha väljare som mer ”slaviskt” följer partiets linje. I större partier (mainstream partier) är däremot EU medlemskap ofta en väldigt omdiskuterad fråga. Det är därför inte ovanligt att partierna näst intill splittras av interna stridigheter och har svårt att hålla en rak och tydlig linje i frågan. Dessa tvetydiga signaler gör att väljarna inte nödvändigtvis följer den slutgiltiga partilinen⁴⁵. Denna bild har också nyanserats of Hooghe som menar att politiska eliter vanligtvis har en betydligt mer positiv attityd till själva idén om europeisk integration än de ”vanliga” medborgarna. Men när det kommer sig till specifika områden tenderar eliterna och medborgarna att ställa sig betydligt närmare varandra⁴⁶.

---

⁴⁴ Gabel 1995

⁴⁵ Gabel & Scheve 2007, Inglehart & Karlheinz 1991

⁴⁶ Hooghe 2003, 2007

3 Metod

De olika metoderna har alla styrkor och svagheter och kan anses som mer eller mindre lämpliga att använda vid olika forskningsfenomen. Det gäller därför att använda den metod som kan anses vara bäst lämpad för det man sedan undersöker. ”Valet av metod för datainsamlingen är en fråga om *rätt sak på rätt plats*”⁴⁷.

Det empiriska materialet i denna uppsats är inhämtat i Istanbul via enkäter. Totalt avsattes ca tre veckor för enkätinsamling. När man undersöker attityder, åsikter, synpunkter, preferenser i en viss befolkning kan frågeformulär vara en fördelaktig datainsamlingsmetod. Man brukar säga att ett väl utformat frågeformulär kan ge både *strukturerad och standardiserad data*⁴⁸. Data som har samlats in till denna undersökning är alltså mer av kvantitativ ”hård” karaktär än ”mjuk” kvalitativ karaktär. Detta val medför både för och nackdelar. En fördel är att data relativt lätt kan sammanställas genom statistiska analyser. I detta fall kan också data relateras till eurobarometer undersökningar. Nackdelar med detta mer kvantitativa tillvägagångssätt är bland annat att respondenterna inte på samma sätt som vid kvalitativa intervjuer kan uttrycka sig i detalj vad de anser om EU. Detta ska dock ställas mot fördelen att fler respondenter kan delta under kortare tid än vid långdragna djupintervjuer⁴⁹.

Frågeformuläret är uppbyggt av *fasta frågor*. Detta innebär att frågorna är konstruerade av på förhand bestämda svarsalternativ. En av fördelarna med att använda fasta frågor är att den information man erhåller på ett relativt lätt sätt kan kvantifieras. En annan fördel är som ovan nämnts är att man kan nå fler respondenter på kortare tid än vad man gör när man använder sig av intervjuer som t.ex. djupintervjuer. Användandet av frågeformulär lämpar sig alltså bra i kvantitativa studier där man är intresserad sig snarare för bredd än djup som mer förknippas med kvalitativa studier⁵⁰. Användandet av fasta frågor har å andra sidan två huvudsakliga

---

⁴⁷ Denscombe 2000:101

⁴⁸ Denscombe 2000

⁴⁹ Ibid

⁵⁰ Ibid

nackdelar. Ett begränsat antal svarsalternativ ger inte respondenten samma chans att uttrycka sina ”verkliga” värderingar, samt att detta i sin tur gör att respondenten kan känna frustration över att inte på ett tydligt sätt kunna redogöra för sina åsikter⁵¹. Enkätfrågorna i denna studie har utformats med utgångspunkt i europabarometerundersökningarna. Frågorna i dessa opinionsundersökningar har använts som referenspunkt till enkätfrågorna i denna undersökning. Standardfrågor som *är du för eller emot ett framtida medlemskap?* Har därför direkt använts. För att också ge utrymme för nyanser i de medborgerliga attityderna har också de ursprungliga eurobarometerfrågorna ”kompletterats” med ytterligare frågor. Ett exempel är frågan: *”Ett nära samarbete med EU är bättre än ett fullt medlemskap?”*. De fullständiga attitydfrågorna finns under rubrik 3.2 operationalisering.

3.1 Att mäta euroskepticism på individnivå

I många tidigare individbaserade undersökningar om euroskepticism utgår man, eller i alla fall relaterar man till europabarometersundersökningar. Detta görs också i detta fall då dessa innehåller värdefull information om de turkiska EU-attityderna och lämpliga undersökningsfrågor. Att mäta euroskepticism är dock problematiskt. Man kan urskilja motstånd mot ett faktiskt medlemskap genom frågan: *Är du för eller emot ett medlemskap?* Men att veta varför man är emot medlemskapet går inte enbart att urskilja genom denna fråga. Det finns därutöver nyanser i det medborgerliga missnöjet som kan ställa till problem. Vid sidan om det principiella motståndet finns som tidigare nämnts det prestationsrelaterade missnöjet. Individer kan vara av åsikten att EU bör fungera som en federation. Vissa medborgare kan därför säga att man i dagsläget är emot ett medlemskap i EU men vara minst sagt väldigt för europeisk integration. Det gäller därför att ta hänsyn till de olika medborgerliga förhållningssätten när man studerar fenomenet⁵².

3.2 Operationalisering

För att mäta teoretiska begrepp på en empirisk nivå behövs de teoretiska kärnbegreppen operationaliseras (göras mätbara). Vi behöver olika former av indikatorer till våra teoretiska be-

---

⁵¹ Ibid

⁵² Ekman 2009

grepp. I denna undersökning ”mäts” euroskepticism genom enkätfrågor. Sammanlagt har 20 frågor använts i enkätundersökningen. Ungefär hälften av enkätfrågorna är så kallade attitydfrågor (9 stycken). Resterande hälft är inriktad på vilken typ av individ som deltar i enkäten. Dessa frågor är olika bakgrundsfaktorer som exempelvis kön, ålder och inkomst. Av de 9 attitydfrågorna är 5 stycken direkt hämtade från eurobarometerundersökningar, dessa är kursiverade nedan. Operationaliseringen sammanfattas i två operationaliseringsscheman i avsnittet bilagor. Attitydfrågorna är de följande: (de kursiverade frågorna är direkt hämtade från EB rapporter)

- 1. Ett fullt EU medlemskap för Turkiet vore?*
- 2. Ett nära partnerskap med EU vore bättre än ett fullt medlemskap?*
- 3. EU behandlar Turkiet sämre än andra länder?*
- 4. Om det vore EU-medlemskaps val idag, hur skulle du då rösta?*
- 5. Tror du att ditt liv skulle förbättras om Turkiet blir EU-medlem?*
- 6. Hur ställer du dig till följande påstående: EU är en klubb där enbart kristna länder får ingå?*
- 7. Har du en positiv, neutral eller negativ bild av EU?*
- 8. Hur ställer du dig till följande påstående: handelsunionen mellan Turkiet och EU är ett bra första steg mot Turkiskt EU medlemskap?*
- 9. I händelse av att Turkiet blir medlem i EU: För vilka av följande områden tycker du att beslut antingen bör tas med EU eller utan inblandning av EU?*

- A) Brottsbekämpning*
- B) Beskattning*
- C) Arbetslöshetsåtgärder*
- D) Terroristbekämpning*
- E) Utrikes & säkerhetspolitik*
- F) Invandringspolitik*
- G) Utbildningssystemet*
- H) Miljöfrågor*

Källa till eurobarometerfrågor finns i fotnot⁵³

3.3 Urval

I denna undersökning har ett icke sannolikhetsurval gjorts. Denna typ av urval kännetecknas framförallt av att de individer som ingår i urvalet inte utgörs av ett slumpässigt urval⁵⁴. Strate-

---

⁵³ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb69/eb69_part2_en.pdf

giska urval har istället gjorts. Strategiska urval görs ofta då man har en god förförståelse om det aktuella fenomenet⁵⁵. Från eurobarometerundersökningar vet vi den totala populationens EU-attityder. Representativa slutsatser om hur de turkiska medborgarna förhåller sig till EU har alltså redan gjorts. Man har observerat att en drastisk förändring skett, där allt fler turkiska medborgare blir skeptiska till ett medlemskap. Ett strategiskt urval kan därför vara intressant att göra eftersom detta urval går att relatera till den totala populationens uppfattning. Turkiet har Europas yngsta befolkning⁵⁶, vilket gör gruppen en intressant och inflytelserik spelare i en potentiell omröstning. Unga individer brukar ofta också ses som en vektor för samhällsförändring och i samband med opinionsmätningar brukar gruppen också nämnas som en känslig barometer. Nya trender tenderar också att snabbare visa sig hos de yngre medborgarna än de ”äldre”⁵⁷.

De strategiska urvalen i undersökningen är inriktad på tre egenskaper: *ålder*, *sysselsättning* och *kön*. Yngre medborgare avgränsas till individer mellan 15 och 39 år. I eurobarometerrapporter brukar vanligtvis yngre medborgare ses som medborgare mellan 15-24 år. Nästkommande åldersgruppering i dessa rapporter är individer mellan 25-39 år⁵⁸. I denna undersökning eftersträvas dock att erhålla enkätsvar från både personer med hög utbildning som personer med lägre utbildning, samt medborgare med olika former av sysselsättning. Sannolikheten till att finna dessa diversifierade typer av individer ökar då åldersgruppen vidgas. Två eurobarometeråldersgrupper har alltså därför slagits samman i denna studie. Att just dessa åldersgrupper valts är på grund av att resultatet i denna studie ska på ett lämpligt sätt kunna relateras till eurobarometerdata. Slutligen har också genus en betydelse i urvalet då synerna kan skilja sig drastiskt mellan kvinnor och män.

Ett antal lämpliga respondenter har först tillfrågats om ett eventuellt deltagande. Själva urvalstekniken liknar det som brukar kallas för *snöbollseffekt*⁵⁹. I samband med att respondenterna besvarat enkäten har dessa förfrågats om att vidarebefordra enkäten till ”passande individer”.

---

⁵⁴ Denscombe 2000

⁵⁵ Trost 2007

⁵⁶ <http://www.egemenbagis.com/index.cfm?action=index&page=newsdetails&news=432>

⁵⁷ Percheron 1993: 167

⁵⁸ jfr http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb70/eb70_first_en.pdf

⁵⁹ jfr Denscombe 2009: 24

Med detta menas att respondenterna tillfrågats om ett antal ytterligare personer som skulle kunna vara relevanta för undersökningen. Urvalskriterierna (egenskaperna) har därför nämnts för respondenterna. Att använda sig av denna snöbollsteknik kan anses vara extra praktiskt vid fältstudier då antalet kontakter och tidsperioden för studien är begränsad⁶⁰.

Enkätfrågorna har översatts från engelska till turkiska då detta gör det möjligt för samtliga respondenter att besvara enkäten. Att använda sig av tolk som i detta fall kan orsaka problem. Frågorna kan exempelvis misstolkas och översättas på ett missvisande sätt eller att frågorna är felaktigt formulerade och respondenten svarar egentligen på något helt annat⁶¹. Sammanlagt har skribenten samlat in 51 ifyllda enkäter. Av dessa är 25 män och 26 kvinnor. Sysselsättningen har delats in fyra grupper. Detta kan sammanfattas i en frekvenstabell:

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Både student och anställd	11	21,6	21,6	21,6
	Student	15	29,4	29,4	51,0
	Anställd	20	39,2	39,2	90,2
	Arbetslös	5	9,8	9,8	100,0
	Total	51	100,0	100,0	

Källa: *Egenkonstruerad tabell*

I tabellen ser vi att antalet studenter och anställda är relativt jämnt fördelade på grund av de strategiska urvalen. Dessa individer har alltså valts för att ge en något snär jämn fördelning över sysselsättningen hos unga medborgare i Turkiet. Eftersom vissa individer både studerar och är anställda klassificeras dessa personer i en egen grupp. Gruppen arbetslös är den minsta gruppen. Den totala arbetslösheten i Turkiet var uppmätt till 14,5 % under år 2009⁶².

---

⁶⁰ Denscombe 2000

⁶¹ Thurén 2005

⁶² <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tu.html>

3.4 Bortfallsanalys

Den uttalade målsättningen var att nå totalt femtio enkätsvar. Detta innebär dock att ett betydligt högre antal kontaktas. Exakt hur många individer som kontaktas är svårt att fastställa. Respondenter kan ha kontaktat personer utan skribentens exakta vetskap då snöbollsurvals teknik använts. I andra fall kan individer som lovat att kontakta ytterligare potentiella respondenter också undvikit detta. Problematiskt är också att veta varför vissa individer har valt att inte besvara enkäten. Låg prioritering eller totalt ointresse för EU-frågor kan dels vara orsaker. I andra fall har det dock varit enklare att fastställa orsaken. I ett enstaka fall menade t.ex. den tänkta respondenten att frågorna kunde anses vara okvalificerade. Exakt på vilket sätt och i vilken omfattning denna uppfattning gjort sig gällande är dock svårare att fastställa. I det stora hela har respondenterna besvarat frågorna och inte haft någon speciell åsikt om formuläret. Detta får antas som att i alla fall majoriteten av respondenterna känt att de kunnat uttrycka sig på ett i alla fall något sånär givande sätt.

I andra fall handlar det nog bara om glömska eller helt enkelt ointresse. Det finns därför skäl till att vara kritisk då en viss typ av individ kan systematiskt ha undvikit att besvara enkäten. I detta sammanhang ska också nämnas att enkäterna skickats via mejl. Det finns därför anledning att tro att personer som velat vara helt säkra på att vara anonyma kan ha undvikit att besvara enkäten. Ett alternativt sätt hade därför kunnat vara att publicera enkäten via en hemsida eller blogg. Möjligtvis hade detta kunna ökat antalet enkätsvar och undvikit att personer som på grund av rädsla struntat i att besvara enkäten. Det faktum att enkätundersökningen är gjord i Turkiet som ofta kritiserats för kränkningar av yttrandefriheten kan också ha bidragit till att vissa personer undvikit att besvara enkäten.

3.5 Urvalsram

Då urvalstekniken inte baseras på ett sannolikhetsurval finns stor risk till en snedvridning av resultatet. Att t.ex. hävda att undersökningen uppfyller ett representativt urval av medborgare mellan 15-39 år skulle inte stämma, då dessa utifrån strategiska urval valts. Man bör därför se undersökningen snarare som en form av icke representativt ”stickprov” av EU attityderna hos de yngre turkiska medborgarna än som ett omfattande representativt urval. Detta har dock trots allt en tilltalande fördel i sammanhanget då respondenterna (enheterna) strategiskt hand-

plockas för att de uppvisar en bredare variation⁶³. Representativa undersökningar i stil med eurobarometer undersökningar genomförs också årligen och det finns omfattande representativ data att relatera till. Uralvalsramen i denna studie är därför drastiskt begränsad och baseras på de strategiska urvalen i kombination med ”snöbollsteknik”. Man ska dock nämna att undersökningen geografiskt utgått från Istanbul där majoriteten (med viss reservation) av respondenterna är bosatta. Detta antas då de första kontakterna tagits i Istanbul. När snöbollen väl kom i rullning har det dock varit svårt att fastställa om samtliga respondenter är bosatta i Istanbul eller om vissa bor i andra städer. Att majoriteten av deltagarna befinner sig i Istanbul antas dock med motiveringen att startpunkten varit Istanbul. Vissa teorier som berör fenomenet euroskepticism hävdar t.ex. att geografisk närhet till EU medlemsländer ökar entusiasmen för att vara en del av projektet⁶⁴. Då Istanbul geografiskt både är en del av Europa och gränsar till EU-länder tordes EU entusiasmen kunna tänkas vara högre här än där majoriteten av den totala populationen befinner sig.

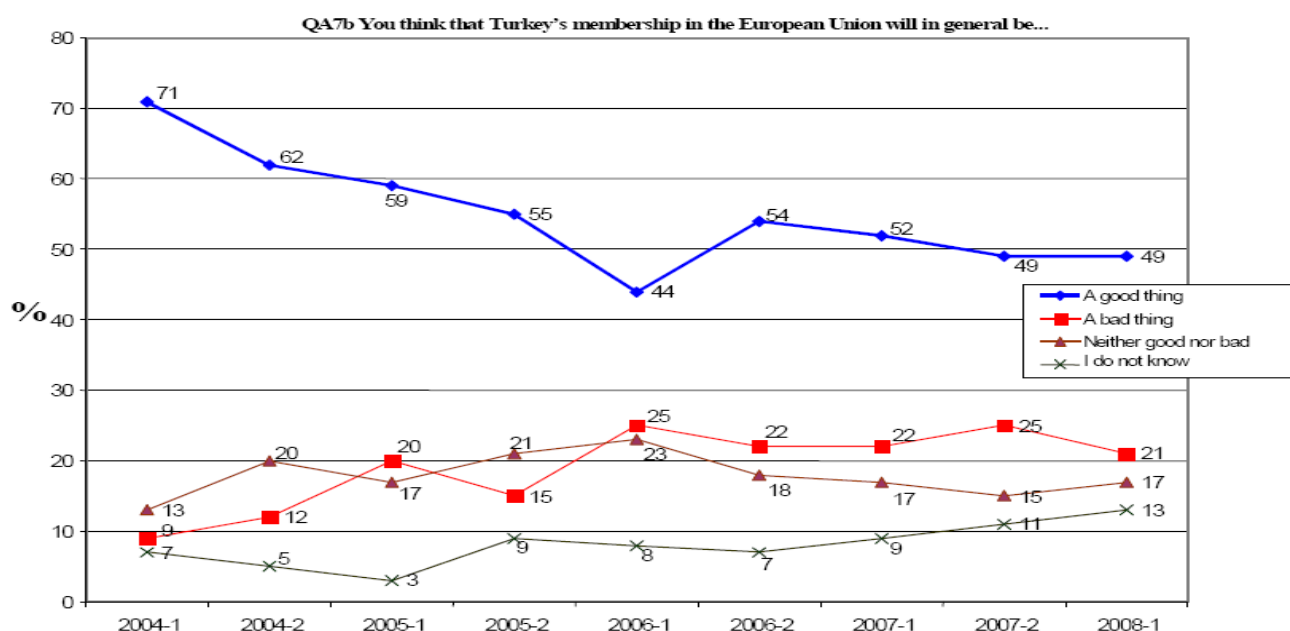
---

⁶³ Denscombe 2000

⁶⁴ jfr exempelvis Gabel 1995

4 Resultat

I denna del kommer det sammanställda resultatet från enkäterna att presenteras. Samtliga nio attitydfrågor kommer först att granskas. En lämplig utgångspunkt kan vara standardfrågan: *Tror du att ett EU medlemskap skulle vara en bra sak, en dålig sak, varken bra eller dåligt eller vet ej?* Nedanstående figur (ursprungligen från en eurobarometerrapport) visar hur den Turkiska EU opinionen förändrats under tidsperioden 2004-2008.

Källa finns i fotnot⁶⁵

I figuren kan vi se att vid det senaste mättillfället (2008) ansåg 49 % av medborgarna att ett EU-medlemskap vore *en bra sak*, 21 % *en dålig sak*, 17 % procent *varken bra eller dåligt* och slutligen 13 % markerade svarsalternativet *vet ej*. Detta kan jämföras med data sammanställt från enkätundersökningen på medborgare mellan 15-39 år.

⁶⁵ http://www.despiteborders.com/clanky/data/upimages/petkova_turkey_eu_public_opinion.pdf

Ett Turkiskt EU medlemskap vore?

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Bra	25	49,0	49,0	49,0
	Dåligt	10	19,6	19,6	68,6
	Varken bra eller dåligt	12	23,5	23,5	92,2
	Vet ej	4	7,8	7,8	100,0
	Total	51	100,0	100,0	

Källa: *Egenkonstruerad frekvenstabell*

49 % av respondenterna ansåg att ett medlemskap vore *en bra sak*, 19,6 % *en dålig sak*, 23,5% *varken bra eller dåligt* samt 7,8 % *vet ej*. Vid en första anblick ser det alltså ut som att de yngre medborgarna ställer sig procentuellt nära den totala populationen. Detta kan sammanställas i en tabell:

Ett Turkiskt EU medlemskap vore?

Svarsalternativ	Enkätundersökning(15-39år)	Eurobarometer (totala populationen)	Procentuell skillnad
Bra	49 %	49 %	0 %
Dåligt	19,6 %	21 %	1,4 %
Varken bra eller dåligt	23,5 %	17 %	6,5 %
Vet ej	7,8 %	13 %	5,2 %

Källa: *Egenkonstruerad tabell*

Svarsalternativen *dåligt* och *bra* överensstämmer i hög grad med den totala populationen. Den största skillnaden mellan urvalet och den totala opinionen är istället respondenter som säger sig inte veta eller som anser att ett medlemskap vore *varken bra eller dåligt*. I enkätundersökningen anser 23,5 % att ett medlemskap varken är bra eller dåligt vilket kan jämföras med den totala opinionen där 17 % var av samma synpunkt. Även *vet ej* alternativet skiljer sig med 5,2 %.

Attityderna till ett medlemskap skulle kunna tänkas skilja sig mellan kvinnliga och manliga deltagare. Intressant är därför att se om det är några större skillnader i EU synen mellan männen och kvinnorna. Detta sammanställts i nedanstående tabell:

Ett Turkiskt EU medlemskap vore?

	Kön		Total
	Man	Kvinna	
Bra	13 52,0%	12 46,2%	25 49,0%
Dåligt	4 16,0%	6 23,1%	10 19,6%
Varken bra eller dåligt	6 24,0%	6 23,1%	12 23,5%
Vet ej	2 8,0%	2 7,7%	4 7,8%
Total	25 100,0%	26 100,0%	51 100,0%

Källa: *Egenkonstruerad tabell*

I ovanstående tabell ser vi att de deltagandes förhållningssätt till ett EU medlemskap inte på ett drastiskt sätt verkar skilja sig mellan de kvinnliga och manliga respondenterna. De deltagande kvinnorna verkar dock aningen mer kritiska till ett medlemskap än männen. I överlag verkar dock inte genusskillnader säga allt för mycket om förhållningssätten till ett eventuellt medlemskap. Det vore därför intressant att titta på andra möjliga ”förklaringsfaktorer”. Först bör vi dock titta på utfallet i de åtta andra attitydfrågorna. Det är t.ex. möjligt att en majoritet av deltagarna egentligen föredrar ett nära samarbete med EU än ett faktiskt medlemskap. Nedan visas utfallet av detta i en frekvenstabell.

Ett nära samarbete med EU vore bättre än ett fullt medlemskap?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Håller fullständigt med	6	11,8	11,8	11,8
Håller delvis med	9	17,6	17,6	29,4
Osäker	14	27,5	27,5	56,9

Tar delvis avstånd	10	19,6	19,6	76,5
Tar helt avstånd	12	23,5	23,5	100,0
Total	51	100,0	100,0	

Källa: *Egenkonstruerad tabell*

I tabellen ser vi att 29,4 % (summan av procenttalen för håller delvis och fullständigt med) anser att ett nära partnerskap med EU kan vara bättre än ett fullt medlemskap. Samtidigt anser 43,1 % (summan av procenttalen för tar delvis avstånd och tar helt avstånd) att detta inte vore en bra idé. Det är också en relativt stor del (27,5 %) av individerna som ställer sig osäker till påståendet.

Turkiet har under en lång tid förhandlat med EU om ett medlemskap. Det skulle därför kunna tänkas att medborgarna känner att Turkiet behandlas på ett orättvist sätt jämfört med andra medlems och kandidatländer. Utfallet av detta påstående har sammanställts i nedanstående frekvenstabell.

Turkiet behandlas orättvist jämfört med andra medlems och kandidat länder?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Håller fullständigt med	29	56,9	56,9	56,9
Håller delvis med	17	33,3	33,3	90,2
Osäker	2	3,9	3,9	94,1
Tar delvis avstånd	2	3,9	3,9	98,0
Tar helt avstånd	1	2,0	2,0	100,0
Total	51	100,0	100,0	

Källa: *Egenkonstruerad tabell*

I tabellen ser vi att hela 90,2 % (summan av procenttalen för håller delvis och fullständigt med) håller med (i alla fall delvis) om detta påstående. Åsikten att Turkiet behandlas orättvist jämfört med andra medlems och kandidat länder tycks alltså vara väldigt utbredd hos respondenterna. I vissa fall har EU nämnts som en klubb där enbart kristna länder får ingå. Möjligtvis skulle också denna åsikt kunna var lika utbredd hos deltagarna.

EU är en klubb där bara kristna länder får ingå. Vad anser du om detta påstående?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
--	-----------	---------	---------------	--------------------

Håller fullständigt med	6	11,8	11,8	11,8
Håller delvis med	14	27,5	27,5	39,2
Osäker	14	27,5	27,5	66,7
Tar delvis avstånd	13	25,5	25,5	92,2
Tar helt avstånd	4	7,8	7,8	100,0
Total	51	100,0	100,0	

Källa: *Egenkonstruerad tabell*

Här ser vi dock inte samma uppslutning som vid den tidigare frågan: 39,3 % håller delvis eller fullständigt med om detta påstående. Hur skulle då deltagarna rösta om det vore ett allmänt val om EU medlemskap:

Om det vore EU-medlemskaps val idag, hur skulle du rösta?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ja, Turkiet bör bli medlem i EU	29	56,9	56,9	56,9
Nej, Turkiet bör inte bli medlem i EU	14	27,5	27,5	84,3
Skulle ej rösta	4	7,8	7,8	92,2
Vet ej	4	7,8	7,8	100,0
Total	51	100,0	100,0	

Källa: *Egenkonstruerad tabell*

I tabellen ser vi att 56,9 % skulle rösta ja till ett turkiskt medlemskap trots att en klar majoritet anser att Turkiet blivit orättvist behandlat. En tänkbar förklaring till förhållningssätten skulle kunna vara att respondenterna anser att ett EU medlemskap skulle innebära en livsförbättring eller en livsförsämring.

Tror du att ditt liv skulle förbättras om Turkiet blev EU-medlem?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Ja	25	49,0	49,0	49,0
Nej	8	15,7	15,7	64,7
Varken ja eller nej	18	35,3	35,3	100,0
Total	51	100,0	100,0	

Källa: *Egenkonstruerad tabell*

49 % uppger att deras liv skulle förbättras om Turkiet lyckas bli medlem i Unionen. Samtidigt ska sägas att bara 15,7 % anser att medlemskapet skulle innebära en livsförsämring medan 35,3 % menar att deras liv varken skulle förbättras eller försämrans av ett medlemskap.

Bilden av EU skulle därutöver kunna tänkas vara rätt negativ i Turkiet som under många år förhandlat om ett medlemskap och fått utstå mycket kritik. Respondenterna hävdade ju också att EU behandlat Turkiet orättvist jämfört med andra medlems och kandidatländer.

Har du en positiv, neutral eller negativ bild av EU?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Positiv	19	37,3	37,3	37,3
Neutral	24	47,1	47,1	84,3
Negativ	8	15,7	15,7	100,0
Total	51	100,0	100,0	

Källa: *Egenkonstruerad tabell*

Här säger dock enbart 15,7 % att de har en negativ bild av EU. Majoriteten av respondenterna anser sig ha en neutral eller positiv bild av Unionen. I artikeln ”*Pro-EU and Eurosceptic Circles in Turkey*” menar författarna att handelsunionen mellan EU och Turkiet ofta varit ett extra känsligt ämne hos de Turkiska medborgarna. Vissa väldigt euroskeptiska anhängare menar t.ex. att Turkiets och EU:s relation till varandra kan jämföras med relationen mellan en koloni och en imperialiststat där handelsunionen är ett bevis på detta⁶⁶.

Vad anser då deltagarna i enkäten om handelsunionens eventuella påverkan på ett medlemskap?

Hur ställer du dig till följande påstående: Handelsunionen med EU är ett bra första steg för att nå ett fullt medlemskap?

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Håller fullständigt med	4	7,8	7,8	7,8
Håller delvis med	17	33,3	33,3	41,2
Osäker	15	29,4	29,4	70,6
Tar delvis avstånd	14	27,5	27,5	98,0

⁶⁶ Eylemer & İlkay 2007

Tar helt avstånd	1	2,0	2,0	100,0
Total	51	100,0	100,0	

Källa: *Egenkonstruerad tabell*

I tabellen ser vi att handelsunionen inte alltid uppfattas som ett positivt steg mot ett medlemskap. Antalet osäkra deltagare och respondenter som delvis eller helt tar avstånd från detta påstående uppnår 58,9 %.

Intressant är också att se på hur pass villiga respondenterna är när det kommer till olika beslutsförskjutningar. Hur redo är deltagarna på faktiska beslutsförskjutningar till EU nivå? Följande fråga användes som en indikator på detta i frågeformuläret: *I händelse av att Turkiet blir medlem i EU: För vilka av följande områden tycker du att beslut antingen bör tas med EU eller utan inblandning av EU?*

- A) Brottsbekämpning
- B) Beskattning
- C) Arbetslöshetsåtgärder
- D) Terroristbekämpning
- E) Utrikes & säkerhetspolitik
- F) Invandringspolitik
- G) Utbildningssystemet
- H) Miljöfrågor

Respondenterna har vidare klassificerats i tre kategorier beroende på hur många områden som de ansett att Turkiet och EU bör samarbeta inom. Villkoren för detta finns närmare beskrivit i operationaliseringsschemat i avsnittet bilagor. I nedanstående tabell ser vi tre kategorier som visar hur pass villiga respondenterna varit på faktiska beslutsförskjutningar.

Villighet till faktiska beslutsförskjutningar

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Låg villighet	8	15,7	15,7	15,7
Medel villighet	18	35,3	35,3	51,0
Hög villighet	25	49,0	49,0	100,0
Total	51	100,0	100,0	

Källa: *Egenkonstruerad tabell*

Vi ser här att 49 % har en hög villighet till beslutsförskjutningar. Respondenter klassificerades i denna kategori om de ansett att Turkiet bör samarbete med EU inom 5 eller fler av ovan nämnda alternativ. 35,3 % har en medel villighet. Deltagarna klassificerades i denna kategori om de ansett att Turkiet och EU bör samarbeta inom 3 eller 4 av ovan nämnda alternativ. Slutligen har 15,7 % en låg villighet till beslutsöverskjutningar. Dessa respondenter har tilldelats denna benämning om de ansett att Turkiet enbart bör samarbeta inom 2 eller färre områden.

4.1 Bakgrundsfaktorerers påverkan

Hur tycks då ett antal bakgrundsfaktorer påverka de medborgerliga förhållningssätten? Vi har tidigare sätt att genus inte verkar vara en särskild hållbar förklaring till hur respondenterna ställer sig till ett medlemskap. Hur verkar då andra faktorer påverka? Lågutbildade har av tidigare forskning ofta nämnts som mer skeptiska till EU än högutbildade⁶⁷.

Om det vore EU-medlemskaps val idag, hur skulle du rösta?

	Utbildningsnivå			Total
	Högutbildad	Medelutbildad	Lågutbildad	
Ja, Turkiet bör bli medlem i EU	24 64,9%	5 38,5%	0 ,0%	29 56,9%
Nej, Turkiet bör inte bli medlem i EU	8 21,6%	6 46,2%	0 ,0%	14 27,5%
Skulle ej rösta	3 8,1%	0 ,0%	1 100,0%	4 7,8%
Vet ej	2 5,4%	2 15,4%	0 ,0%	4 7,8%
Total	37 100,0%	13 100,0%	1 100,0%	51 100,0%

Källa: *Egenkonstruerad tabell*

I tabellen ser vi att de högutbildade är betydligt mer positiv till ett medlemskap än individer med lägre utbildning (medel och låg). 64,9 % av de högutbildade anser att Turkiet bör bli medlem i unionen vilket kan jämföras med kategorin medelutbildade där enbart 38,5 % säger att de skulle rösta ja till ett medlemskap. I denna kategori säger hela 46,2 % att de skulle rösta nej till ett medlemskap vilket kan jämföras med 21,6 % av de högutbildade. Tesen om att

⁶⁷ Gabel 1995

högutbildade är mer positiv till ett medlemskap verkar stämma på respondenterna i enkätundersökningen. Här ska dock sägas att de ”riktigt” lågutbildade inte är representerade i samma utsträckning som medel och högutbildade. Medelutbildade sågs i enkätundersökningen som individer som avslutat sina studier i Turkiets motsvarighet till svenskt gymnasium.

Hur påverkar då andra bakgrundsfaktorer kan man undra? Är det kanske också så att personer som menar att de är mycket stolta över att vara turkiska tenderar att i högre grad vara negativt inställd till ett EU medlemskap?

Om det vore EU-medlemskaps val idag, hur skulle du rösta?

	Hur stolt är du över att vara Turkisk?				Total
	Mycket stolt	Stolt	Inte så stolt	Inte alls stolt	
Ja, Turkiet bör bli medlem i EU	7 53,8%	9 47,4%	6 60,0%	7 77,8%	29 56,9%
Nej, Turkiet bör inte bli medlem i EU	5 38,5%	5 26,3%	4 40,0%	0 ,0%	14 27,5%
Skulle ej rösta	1 7,7%	3 15,8%	0 ,0%	0 ,0%	4 7,8%
Vet ej	0 ,0%	2 10,5%	0 ,0%	2 22,2%	4 7,8%
Total	13 100,0%	19 100,0%	10 100,0%	9 100,0%	51 100,0%

Källa: *Egenkonstruerad tabell*

Här ser vi dock inte samma tydliga mönster som vid tesen om att lägre utbildning ger en ökad skepticism mot EU. Dock så ser vi att det finns ett visst mönster. Ingen av de 9 personerna som säger sig inte alls vara stolta skulle rösta emot ett medlemskap. 7 respondenter säger att det skulle rösta ja till ett medlemskap medan 2 menar att de inte vet. Nej-anhängarna finns istället representerade under mycket stolt, stolt och inte så stolt.

Hur påverkar då egentligen religiositet? Man kan hypotetiskt tänka sig att personer som ofta besöker religiösa möten och sammankomster skulle antingen kunna vara mer negativ eller helt tvärtom mer positiv till ett medlemskap.

Om det vore EU-medlemskaps val idag, hur skulle du rösta?

	Hur ofta besöker du religiösa sammankomster och/eller möten?				Total
	En gång i veckan eller mer	En eller två ggr i månaden	Minst 5 ggr per år	Sällan eller aldrig	
Ja, Turkiet bör bli medlem i EU	3 42,9%	3 37,5%	4 66,7%	19 63,3%	29 56,9%
Nej, Turkiet bör inte bli medlem i EU	3 42,9%	3 37,5%	0 ,0%	8 26,7%	14 27,5%
Skulle ej rösta	1 14,3%	1 12,5%	1 16,7%	1 3,3%	4 7,8%
Vet ej	0 ,0%	1 12,5%	1 16,7%	2 6,7%	4 7,8%
Total	7 100,0%	8 100,0%	6 100,0%	30 100,0%	51 100,0%

Källa: Egenkonstruerad tabell

I tabellen ser vi att personer som svarat att de sällan eller aldrig samt minst 5 ggr per år tenderar att vara mer positiv till ett medlemskap än personer som ofta besöker religiösa sammankomster och/eller möten. Graden av religiositet verkar därför till viss del kunna indikera hur respondenterna ställer sig till ett EU-medlemskap.

I tidigare forskning har också partipreferens nämnts som en förklaring till individers förhållningssätt till EU. Man menar att många väljare föredrar att följa "sitt parti" i en eventuell EU omröstning.

Om det vore EU-medlemskaps val idag, hur skulle du rösta?

	Om det vore inrikesval idag, vilket parti skulle du rösta på?							Total
	AKP	CHP	MHP	BDP	DSP	Skulle ej rösta	Övrigt parti	
Ja, Turkiet bör bli medlem i EU	0 ,0%	13 61,9%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%	12 66,7%	3 42,9%	29 56,9%
Nej, Turkiet bör inte bli medlem i EU	0 ,0%	5 23,8%	2 100,0%	0 ,0%	0 ,0%	3 16,7%	4 57,1%	14 27,5%
Skulle ej rösta	1 100,0%	2 9,5%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 5,6%	0 ,0%	4 7,8%
Vet ej	0 ,0%	1 4,8%	0 ,0%	1 100,0%	0 ,0%	2 11,1%	0 ,0%	4 7,8%

Total	1	21	2	1	1	18	7	51
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Källa: *Egenkonstruerad tabell*

I tabellen ser vi att 21 av 51 (41,1 %) respondenter skulle rösta på CHP. Partiet är i dagsläget det parti med flest mandat i det turkiska parlamentet efter AKP och är ett så kallat *mainstream parti*. Partiet är också officiellt för ett Turkiskt EU medlemskap⁶⁸.

61,9 % av CHP: s väljare i enkäten menar att Turkiet bör bli medlem i EU. Trots att partiet är officiellt för ett medlemskap har man inom partiet haft stora bekymmer med huruvida man ska hantera kritiska röster inom partiet. För CHP har det alltså inte varit självklart att man skulle vara för ett EU medlemskap⁶⁹. Detta i kombination med att man samlar stora väljargrupper kan eventuellt vara en indikation på att dess väljargrupper röstar i enlighet med partilinjen.

Alternativet övriga parti attraherade 8 av respondenterna. Av dessa 8 var 4 emot ett Turkiskt EU medlemskap. Vänsterpartiet ÖDP var här ett alternativ som var särskilt populärt. ÖDP samlade 5 röster där 3 av dessa skulle ha röstat för ett EU-medlemskap. ÖDP har som CHP också haft inre stridigheter om huruvida man ska förhålla sig till ett medlemskap. Partiet är dock inget *mainstream parti* men också här verkar en kluven partilinje göra dess väljarskara osäker, alternativt att dess väljarskara består av både anti europeiska väljare och starka pro europeiska väljare. Hela 18 av 51 deltagare (35,3%) säger att de inte skulle rösta i ett inrikesval. Tillsammans med CHP: s väljare uppgår dessa till 76,4 % av deltagarna (39 personer). I ovan nämnda fall verkar det som om partipreferens kan en viss inverkan på hur man ställer sig till ett EU-medlemskap. Det ska sägas att nationalistiska MHP som officiellt ställer sig mot ett EU-medlemskap⁷⁰ samlade två röster i undersökningen. Bägge av dessa respondenter var också emot ett Turkiskt EU-medlemskap i likhet med partilinjen.

⁶⁸ <http://www.chp.org.tr/Files/chpprogram.indd.pdf> (CHP: s partiprogram)

⁶⁹ <http://www.todayszaman.com/tz-web/columnists-177788-the-chp-and-internal-opposition-to-turkeys-eu-entry.html>

⁷⁰ http://www.mhp.org.tr/kitaplar/mhp_parti_programi_2009_opt.pdf

5 Diskussion

Eurobarometerrapporter har indikerat att den turkiska opinionen blivit allt mer skeptisk till ett EU medlemskap⁷¹. Det första syftet med denna studie var att se om detta mönster också gör sig gällande i ett urval av de yngre medborgarna. Frågeställningen till detta syfte var att se *i vilken grad de unga turkiska medborgarnas EU attityder överensstämmer med den totala populationen*. I resultatdelen har vi sett att i ett urval av de yngre medborgarna så tycks de yngre medborgarna förhålla sig på ett relativt lika sätt som den totala populationen. På frågan *tycker du att ett medlemskap vore bra, dåligt eller varken bra eller dåligt* har vi sett att attityderna hos de unga medborgarna överlappar särskilt bra på svarsalternativen *bra* och *dåligt*. Alternativet *bra* stämmer helt överens med den totala populationen där 49 % anser att ett Turkiskt medlemskap vore bra. Alternativet *dåligt* visar också prov på en stark överlappning där skillnaden mellan den totala populationen och de yngre medborgarna är 1,4 %, där den totala populationen tenderar att vara något mer skeptisk till ett medlemskap. Där vi dock har sett större skillnader mellan respondenterna i enkätundersökningen och den totala populationen är i svarsalternativen *varken bra eller dåligt* och *vet ej*. I enkätundersökningen var det 5,2 % lägre respondenter som ansåg sig inte veta huruvida ett medlemskap vore jämfört med den totala populationen. Men också i svarsalternativet *varken bra eller dåligt* finner vi en viss skillnad där 6,5 % fler respondenter i enkätundersökningen var av denna åsikt jämfört med den totala populationen.

I detta sammanhang kan också nämnas att genus inte verkade ha någon påtaglig inverkan i hur respondenterna förhåller sig till ett medlemskap. Här ska dock sägas att de deltagande kvinnorna tenderade att vara aningen mer representerade i kategorin *dåligt*. Procentuellt var 23,1 % av kvinnorna representerade i denna kategori jämfört 16 % av männen. I kategorin *bra* finner vi att de deltagande männen tenderar att vara något mer positiv till ett medlemskap än de deltagande kvinnorna. 52 % av männen och 46,2 % av kvinnorna tyckte att ett turkiskt medlemskap vore bra. I alternativet *varken bra eller dåligt* skiljer endast 0,9 % mellan

---

⁷¹ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb69/eb69_part2_en.pdf

könen och i svarsalternativet *vet ej* finner vi en ännu mindre skillnad på 0,3 %. Samtidigt ska sägas att tidigare forskning inte heller pekat ut genus som en stark förklaringsfaktor till de medborgerliga förhållningssätten. Man har snarare hävdat att faktorer som utbildning, parti-preferens, identitet och inkomst som mer givande förklaringsfaktorer⁷². Det andra syftet med uppsatsen var att se i vilken grad några av dessa faktorer tycks förklara unga turkiska medborgares EU attityder. Till detta syfte användes frågeställningen: *I vilken grad kan turkisk euroskepticism bland unga medborgare förklaras av faktorer som utbildning, identitet och partipreferens?* Här ska dock först nämnas att strategiska urval gjorts i undersökningen. Detta innebär att ett representativt urval inte har gjorts. Vi kan därför inte göra några omfattande generella slutsatser om hur de unga turkiska medborgarna förhåller sig till EU. Det vi däremot kan få är en sorts första fingervisning på hur man ser på ett eventuellt medlemskap.

Vi kan här först titta på identitet och Sean Careys antagande om att en stark identifiering med det ”egna landet” ökar motståndet till EU. Carey menar vidare att medborgare som i mycket hög grad känner för det egna landet tenderar att se EU som ett hot mot den nationella suveräniteten och är därför emot ett medlemskap⁷³. Vi har i undersökningen sett att två respondenter skulle rösta på det nationalistiska partiet MHP (som ställer sig emot ett medlemskap). Båda dessa är också emot ett medlemskap. I detta fall tycks det som att antagandet kan ha relevans. Vi har också sett att respondenter som anser sig vara mycket stolta, stolta eller inte så stolta samlar samtliga 14 nej röster till ett medlemskap medan ingen av ”nejsägarna” finns representerade under inte alls stolt. Nationell stolthet tycks alltså ha viss påverkan till hur respondenterna ställer sig till ett medlemskap.

Vi kan vidare fortsätta med antagandet om att lågutbildade tenderar att vara mer skeptisk till ett medlemskap. Här fanns ett betydligt tydligare mönster hos respondenterna. Enbart 21,6 % av de högutbildade i enkätundersökningen skulle rösta mot ett medlemskap vilket kan jämföras med medelutbildade och lågutbildade där 46,2 % skulle rösta mot ett medlemskap. Överlag skulle 27,5 % rösta mot ett medlemskap. Ronald Inglehart är en av forskarna som lyft fram utbildning som en viktig faktor bakom de medborgerliga förhållningssätten. Inglehart menar att de kognitiva förmågorna är av avgörande betydelse för hur man ställer sig till ett medlemskap. Då EU är av en avancerad karaktär (enligt Ingleharts mening) tenderar lågutbil-

---

⁷² McLaren 2002, Gabel 1995

⁷³ Carey 2002

dade och personer inom mer lågkvalificerade yrken att inta en mer negativ inställning till EU⁷⁴. Vid sidan av Ingelhart har också Gabel med fler nämnt nivån av utbildning som en viktig förklaringsfaktor. Gabel menar dock snarare att det handlar om mer ekonomiska orsaker. I och med den liberaliserade handeln inom EU ökar de materiella vinsterna menar Gabel. Medborgare som ser att de direkt kan dra nytta av detta tenderar därför att vara mer positiv till ett medlemskap. Gabel nämner här högtutbildade och höginkomsttagare som grupper som därför är mer positiva till ett medlemskap⁷⁵.

En annan faktor som har lyfts av tidigare forskning är partipreferens. I resultatdelen har vi sett att också denna faktor tycks inverka på hur respondenterna förhåller sig till EU. Det populäraste partiet bland respondenterna var *mainstream partiet* CHP. Detta parti har haft många och långa diskussioner om huruvida man bör förhålla sig till ett medlemskap. Man är dock som i resultat nämnts, officiellt för ett medlemskap. Av respondenterna som föredrog CHP följde 61,9 % partilinjen. Då partilinjen inte alla gånger varit helt glasklar så tycks också partipreferens kunna ha inverkan på förhållningssätten. Här ska dock nämnas att graden av lyhördhet inför partiets ställningstagande kan förstås skilja från individ till individ.

Möjligtvis gäller dock ”partipreferensantagandet” i högre grad hos väljargrupper som föredrar nationalistiska alternativ. MHP: s två väljare följde exempelvis partilinjen. Det mindre vänsterpartiet ÖDP som stack ut som ett populärt alternativ bland de övriga partierna har också tvekat i sitt förhållningssätt till ett medlemskap. Bland respondenter som sa att de skulle rösta på ÖDP fanns både ja och nej anhängare till ett turkiskt EU-medlemskap. I detta sammanhang ska också nämnas att det är svårt att fastställa vad som är hönan och vad som är ägget. Oklart är t.ex. om väljarna följer partiets linje eller om partiet följer sina väljarskarors uppfattningar.

I enkätundersökningen uppkom också andra faktorer som kan tänkas ha en inverkan på det medborgerliga förhållningssätten. Personer som uppgav att de regelbundet besökte religiösa sammankomster och/eller möten tenderade i en högre grad att vara mot ett medlemskap jämfört med personer som menade att de sällan eller aldrig gjorde detsamma. Även om studien är en mindre och icke representativ undersökning så signalerar resultatet om att också religiositet kan ha en viss inverkan på förhållningssätten till ett medlemskap. Samtidigt ska dock nämnas

---

⁷⁴ McLaren 2002

⁷⁵ Gabel 1995, 1998

att regeringspartiet AKP som samlar många mycket religiösa väljare varit en av de mest pro europeiska turkiska partierna.

Sammanfattningsvis kan man nämnas att samtliga tidigare identifierade förklaringsfaktorer tycks ha inverkan på hur de unga medborgarna ställer sig till EU. En stor majoritet av respondenterna anser också att Turkiet behandlas orättvist jämfört med andra medlems och kandidatländer. Detta tycks dock inte leda till att också en majoritet skulle avfärda ett medlemskap.

6 Slutsatser

I denna undersökning har EU-attityder bland unga turkiska medborgare studerats. Från eurobarometer undersökningar har vi sett att den totala turkiska populationen blivit allt mer kritisk till ett medlemskap⁷⁶. Det första syftet med studien var att se om detta mönster också tycks göra sig gällande i ett urval av yngre medborgare. I resultatet framkom att respondenterna ställde sig väldigt nära den totala populationen. På frågan: *ett turkiskt medlemskap vore en bra sak, en dålig sak, varken bra eller dåligt eller vet ej* överlappade svarsalternativen bra och dåligt särskilt bra. 49 % i både enkätundersökningen och den totala populationen ansåg att ett turkiskt medlemskap vore en bra sak. 19,6 % i enkätundersökningen ansåg att ett medlemskap vore en dålig sak medan 21 % hos den totala populationen var av samma åsikt. Undersökningen indikerar att de unga turkiska medborgarna tycks förhålla sig på ett relativt likartat sätt som den totala populationen. Inga drastiska skillnader i förhållningssätten mellan kvinnor och män observerades heller inte.

I tidigare forskning har faktorer som utbildning, partipreferens och identitet lyfts fram som avgörande för hur medborgare förhåller sig till EU⁷⁷. Det andra syftet med undersökningen var att se i vilken grad dessa faktorer tycks förklara unga turkiska medborgares EU-attityder. I resultatet framkom att samtliga av dessa faktorer tycks ha inverkan på respondenternas förhållningssätt. Utbildning tycks särskilt vara en givande faktor, där högutbildade tenderar att vara mer positiv till EU-medlemskap än lågutbildade.

I fortsatt forskning kan också andra turkiska medborgargrupper studeras. Kanske är det t.ex. så att de äldre medborgarna ställer sig betydligt mer skeptisk till EU än populationsgenomsnittet? Av intresse borde också särskilt utsatta grupper vara. Utan att veta det exakta forskningsläget så kan också HBT-grupper och minoritetsgruppers EU-attityder vara intressanta att studera. Möjligtvis finns här stora skillnader i förhållningssätt jämfört med den totala populationen.

---

⁷⁶ http://www.despiteborders.com/clanky/data/upimages/petkova_turkey_eu_public_opinion.pdf

⁷⁷ jfr Gabel 1995, 1998, McLaren 2002

7 Referenser

Anderson, Carolyn J. & Kaltenthaler, Karl, 1996. "The Dynamics of Public Opinion Toward European Integration, 1973–1993", *European Journal of International Relations* 2(2), s 175–199.

Anderson, Carolyn J. & Reichert, M. Shawn, 1996. "Economic Benefits and Support for Membership in the EU: A Cross-National Analysis", *Journal of Public Policy* 15(3), s 231–249.

Brinegar, Adam P. & Jolly, Seth K., 2005. "Location, Location, Location: National Contextual Factors and Public Support for European Integration", *European Union Politics* 6(2), s 155–180.

Carey, Sean, 2002. "Undivided Loyalties: Is National Identity an Obstacle to European Integration?", *European Union Politics* 3(4), s 387–413.

Eichenberg, Richard & Dalton, Russell J., 1993. "Europeans and the European Community: The Dynamics of Public Support for European Integration", *International Organization* 47(4), s 507–534.

Ekman, Joakim, 2009. "Euroskepticism bland partier och medborgare: Tidigare forskning, förklaringar och förslag på analysmodeller", *Statsvetenskaplig Tidskrift* 2009, årg 111 nr 2 s 135–166.

Eylemer, Sedef and Taş, İlkay, 2007. "Pro-EU and Eurosceptic Circles in Turkey", *Journal of Communist Studies and Transition Politics*, 23: 4, 561–577.

Gabel, Matthew & Palmer, Harvey D., 1995. "Understanding Variation in Public Support for European Integration", *European Journal of Political Research* 27(1), s 3–19.

Gabel, Matthew, 1998. "Public Support for European Integration: An Empirical Test of Five Theories", *Journal of Politics* 60, s 333–354.

Gabel, Matthew & Scheve, Kenneth, 2007. "Mixed Messages: Party Dissent and Mass Opinion on European Integration", *European Union Politics* 8(1), s 37–59.

Hooghe, Liesbet, 2003. "Europe Divided? Elites vs. Public Opinion on European Integration", *European Union Politics* 4(3), s 281–304.

Hooghe, Liesbet, 2007. "What Drives Euroscepticism? Party-Public Cueing, Ideology and Strategic Opportunity", *European Union Politics* 8(1), s 5–12.

Inglehart, Ronald, Rabier, Jacques-Rene & Reif, Karlheinz, 1991. ”The Evolution of Public Attitudes Toward European Integration: 1970–86”, i Reif, Karlheinz & Inglehart, Ronald (red), *Eurobarometer: The Dynamics of European Public Opinion*. London: McMillan.

McLaren, Lauren M., 2002. ”Public Support for the European Union: Cost/Benefit Analysis or Perceived Cultural Threat?”, *Journal of Politics* 64(2), s 551–566.

Percheron, A. 1993 *La socialisation politique* (Paris: Armand Colin).

Szczerbiak, Aleks & Taggart, Paul, 2000. ”Opposing Europe: Party Systems and Opposition to the Union, the Euro and Europeanisation”, *SEI Working Paper 36/Opposing Europe Research Network Working Paper 1*. Sussex European Institute: University of Sussex.

Thurén Torsten 2005 *Källkritik*. Stockholm: Liber AB Stockholm. Print: Elanders Gummesons Falköping 2005 Andra upplagan.

Trost, Jan 2007 Enkätboken Studentlitteratur AB.

Övriga källor

Samtliga eurobarometerrapporter finns att ladda ner från:

http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm

Källor hämtade mellan 2010-01-20 - 2010-03-16

http://www.despiteborders.com/clanky/data/upimages/petkova_turkey_eu_public_opinion.pdf

<http://www.riksdagen.se/webbnav/?nid=410&dokid=GX02Sf254>

http://www.som.gu.se/bocker/det_nya_sverige/427-436.pdf

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb69/eb69_annexes.pdf

http://ec.europa.eu/enlargement/countries/index_sv.htm

<http://www.eu-upplysningen.se/Medlemskap-och-historik/Om-medlemslanderna/Att-bli-medlem-i-EU/Kandidatlandet-Turkiet/>

<http://www.eu-upplysningen.se/Medlemskap-och-historik/Om-medlemslanderna/Att-bli-medlem-i-EU/Kandidatlandet-Turkiet/>

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/turkey/st20002_05_tr_framedoc_en.pdf

<http://www.jhubc.it/ecpr-riga/virtualpaperroom/029.pdf>

<http://www.sveiby.com/articles/Kunskapsledning/Kun01a.PDF>

<http://www.hurriyet.com.tr/english/domestic/10447760.asp>

<http://www.egemenbagis.com/index.cfm?action=index&page=newsdetails&news=432>

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tu.html>

<http://www.chp.org.tr/Files/chpprogram.indd.pdf>

<http://www.todayszaman.com/tz-web/columnists-177788-the-chp-and-internal-opposition-to-turkeys-eu-entry.html>

http://www.mhp.org.tr/kitaplar/mhp_parti_programi_2009_opt.pdf

<http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/docs/resol08.pdf>

8 Bilagor

Operationaliseringsschema 1

Egenskap	Komponenter	Enkätfrågor	Indikatorer
EU-Attityd	Partnerskap	Ett nära partnerskap med EU vore bättre än ett fullt medlemskap?	1. Håller fullständigt med 2. Håller delvis med 3. Osäker 4. Tar delvis avstånd 5. Tar helt avstånd
	EU-medlemskap	Ett fullt EU medlemskap för Turkiet vore?	1. Bra 2. Dåligt 3. Varken bra eller dåligt 4. Vet ej
	Orättvis behandling	EU behandlar Turkiet sämre än andra kandidat och medlemsländer?	1. Håller fullständigt med 2. Håller delvis med 3. Osäker 4. Tar delvis avstånd 5. Tar helt avstånd
	EU-val	Om det vore EU-medlemskaps val idag, hur skulle du då rösta?	1. Ja, Turkiet bör bli medlem 2. Nej 3. Skulle inte rösta 4. Vet ej
	Livsförbättring	Tror du att ditt liv skulle förbättras om Turkiet blir EU-medlem?	1. Ja 2. Nej 3. Varken ja eller nej
	EU en kristen klubb	Hur ställer du dig till följande påstående: EU är en klubb där enbart kristna länder får ingå?	1. Håller fullständigt med 2. Håller delvis med 3. Osäker 4. Tar delvis avstånd 5. Tar helt avstånd
	EU-Syn	Har du en positiv, neutral eller negativ bild av EU?	1. Positiv 2. Neutral 3. Negativ
	Handelsunionen	Handelsunionen mellan Turkiet och EU är ett bra första steg mot Turkiskt EU medlemskap?	1. Håller fullständigt med 2. Håller delvis med 3. Osäker 4. Tar delvis avstånd 5. Tar helt avstånd

	Suveränitets överlämnande	<p>I händelse av att Turkiet blir medlem i EU: För vilka av följande områden tycker du att beslut antingen bör tas med EU eller utan inblandning av EU?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brottsbekämpning 2. Beskattning 3. Arbetslöshetsåtgärder 4. Terroristbekämpning 5. Utrikes & säkerhetspolitik 6. Invandringspolitik 7. Utbildningssystemet 8. Miljöfrågor 	<p>Låg villighet till beslutsöverlämnande= enbart samarbete inom 1-2 eller mindre områden.</p> <p>Medel villighet till beslutsöverlämnande= samarbete inom 3-4 områden.</p> <p>Hög villighet till beslutsöverlämnande= samarbete inom 5 eller fler områden.</p>
--	---------------------------	---	---

Källa: *Egenkonstruerat operationaliseringsschema*

Operationaliseringsschema 2

Egenskap	Komponenter	Enkätfrågor	Indikatorer
Typ av individ	Kön	Man eller kvinna?	1. Man 2. Kvinna
	Åldersgrupp	Vilket år är du född?	1. 15-23 2. 24-31 3. 32-39
	Utbildning	Vilken nivå avslutade du dina studier på? Alternativ vilken nivå studerar du på i dagsläget?	1. Universitet=hög 2. Gymnasium=medel 3. Grundskolan=låg
	Sysselsättning	Vilken är din huvudsakliga sysselsättning?	1. Student och anställd 2. Student 3. Anställd 4. Varken anställd eller student.
	Yrke	Vilket yrke har du?	Yrkena har klassificerats efter ISCO-88 ⁷⁸
	Inkomstgrupp	Vilken är din månad brutto inkomst?	1. Under 1000 THY 2. Under 5000 THY 3. Över 5000 THY
	Nationell stolthet	Skulle du säga att du är väldigt stolt, stolt, inte så stolt eller inte alls stolt över att vara turkisk?	1. Väldigt stolt 2. Stolt 3. Inte så stolt 4. Inte alls stolt
	Nyhetsstillgång	I din bostad, vilka typer av nyhetskällor har du? 1. Internet 2. Tv 3. Dagliga nyhetstidningar 4. Ingen av dessa	1. Hög tillgång= 3 ifyllda alternativ 2. Medel= Två ifyllda alternativ. 3. Låg tillgång= Ett ifyllt alternativ. 4. Ingen tillgång= Alternativ ingen av dessa ifyllt.
	Religiositet	Hur ofta besöker du religiösa sammankomster eller möten?	1. En gång i veckan eller mer 2. En eller två ggr i månaden 3. Minst 5 ggr per år 4. Nästan aldrig eller aldrig
	Identitet	Hur identifierar du dig huvudsakligen?	1. Turkisk medborgare 2. Muslim 3. Europé 4. Kurd 5. Annat

Källa: *Egenkonstruerat operationaliseringsschema*

⁷⁸ Yrkesklassificering ISCO-88 <http://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/docs/resol08.pdf>

Questionnaire

Anket No:

Dear respondent,

First of all thank you for participating in this questionnaire. The purpose of this questionnaire is to collect data of Turkish opinions towards European Union and an eventual Turkish EU membership. The collected information will be used in a Swedish student's bachelor thesis. The survey is independent from private and public interest. All respondent answers will be treated anonymous.

Instructions:

Please mark the letter which suites your profile or write the requested information below the question. Further information is written in connection with the questions.

1. Gender

- A) Male
- B) Female

2. Year of birth (please write below)

---

3. At what level did you finish your education?

- A) Primary school
- B) Secondary School
- C) Higher education
- D) Ongoing at level: (please write below)

---

4. What is your present occupation?

- A) Both student and employed (please continue to question 5)
- B) Student (please continue to question 7)
- C) Employed (please continue to question 5)
- D) Unemployed and not a student (please continue to question 7)

5. My job is the following

---

6. Approximately income per month?

- A) Lesser than 1000 THY per month
- B) Lesser than 5000 THY per month
- C) More than 5000 THY per month

7. A close partnership with European Union is better than becoming a full member of the Union?

- A) Fully agree
- B) Partially agree
- C) Unsure
- D) Taking some distance
- E) Taking full distance

8. A full European Union membership for Turkey would be?

- A) Good
- B) Bad
- C) Neither good nor bad
- D) I don't know

9. European Union treats Turkey unfair compared to other candidate and member countries?

- A) Fully agree
- B) Partially agree
- C) Unsure
- D) Taking some distance
- E) Taking full distance

10. If there would be a domestic election regarding Turkish EU-membership today, how would you probably vote?

- A) Yes, Turkey should be a member of European Union
- B) No, Turkey should not be a member European Union
- C) I wouldn't vote at all
- D) Don't know

11. If there was a domestic election today, which party would you most likely vote on?

- A) AKP
  - B) CHP
  - C) MHP
  - D) BDP (former DTP)
  - E) DSP
  - F) DP
  - G) I wouldn't vote
  - H) other namely (please write below)
-

12. Would you say that you are very proud, fairly proud, not very proud or not proud at all to be Turkish?

- A) Very proud
- B) Fairly proud
- C) Not very proud
- D) Not proud at all

13. In your resident do you have: (mark all of the one you have, if none mark D)

- A) Internet
- B) TV
- C) Daily newspapers
- D) None of them

14. How often do you visit worships or other religious meetings?

- A) Once a week or more
- B) Once or twice a month
- C) At least five times in a year
- D) Almost never or never

15. Do you identify yourself mainly as a?

- A) Citizen of the Turkish republic
- B) Muslim
- C) European
- D) Kurdish
- E) Other namely (please write below):

---

16. Do you think that your life would improve if Turkey becomes a member of European Union?

- A) Yes
- B) No
- C) Neither Yes or No

17. What do you think about the following statement: European Union is a club where only Christian countries can be a part of?

- A) Fully Agree
- B) Partially agree
- C) Unsure
- D) Taking some distance
- E) Taking full distance

18. In general do you have a positive, neutral or negative picture of European Union?

- A) Positive
- B) Neutral
- C) Negative

19. The trade union between Turkey and European Union is a good first step for Turkish EU-membership

- A) Fully agree
- B) Partially agree
- C) Unsure
- D) Taking some distance
- E) Taking full distance

20. In case of a Turkish membership in EU: for each of the following areas, do you think that decisions should be made of the Turkish government or jointly with the EU?
(Please mark one alternative for each subject)

Fighting crime	Turkish government	Jointly with EU	DK
Taxation	Turkish government	Jointly with EU	DK
Fighting unemployment	Turkish government	Jointly with EU	DK

Fighting terrorism	Turkish government	Jointly with EU	DK
Defense and and foreign affairs	Turkish government	Jointly with EU	DK
Immigration	Turkish government	Jointly with EU	DK
The educational system	Turkish government	Jointly with EU	DK
Protecting the environment	Turkish government	Jointly with EU	DK

Thank you so much for participating in this questionnaire!